

..... (Pop)Kulturni spotlight

VERN'ovo Ministarstvo kulture preporučuje

Nastavljamo praksu popkulturnih preporuka iz pera VERN'ovih studenata/ica i predavača/ica. Uživajte!

30

Piše: **Iva Kunac**,
studentica Filmskog, televizijskog i
multimedijskog oblikovanja

Under Sandet, Danska, 2015.

„Under Sandet“ („Land of Mine“) po-vijesna je drama smještena u poslijeratnu Dansku. Unatoč brojnim filmovima o Drugom svjetskom ratu, ovaj film u režiji Martina Zandvlieta unosi svježinu u tu tematiku, približavajući nas ne toliko poznatom djeliću povijesti - poslijeratnoj sudbini 2.000 njemačkih vojnika od kojih je polovica stradala prilikom razminiranja danske obale. Nakon rata u oslobođenoj Danskoj, zadržana je skupina ratnih zatočenika kako bi golim rukama iskopali 2 milijuna mina s danske obale koje je tamo prethodno posijala njemačka okupacijska vojska. Ono što ovaj filmski uradak, ali i ovu natuknicu iz povijesti čini još strašnijom je činjenica da su glavninu tih 2.000 zarobljenika činili tinejdžeri. Danskom vojnom zapovjedniku Carlu dolazi desetak njemačkih zarobljenika dječaćkih lica i prestravljenih pogleda. Nepokolebljiv u početku, Carl se osvećuje izgledajući i maltretirajući zarobljenike, da bi se s vremenom, upoznajući ih, uvjerio u njihovu nevinost i bezopasnost te postao simbolom

oprostu. Kako film odmiče, sve smo nestrpljiviji dok navijamo da se dječaci vrata kući živi i zdravi (ili barem živi). Film koji je ove godine nominiran za Oscara u kategoriji za najbolji strani film, svjedoči o ljubavi i oprost u strahovitoj priči u kojoj je djeci oduzeto djetinjstvo, a muškarcima ljudskost. Akteri ovoga filma ponovno pronalaze izgubljeno jedni kroz druge u traumatičnim prizorima poslijeratne Europe. Filmovi o Drugom svjetskom ratu uobičajeno prikazuju Nijemce kao zle i okrutne, što u ovom ostvarenju nikako nije slučaj. U ovom psihološki nijansiranom prikazu ljudskih karaktera promatramo njemačke dječake-vojnike kako igraju nogomet i u strahu dozivaju majku. Ako ste zasićeni s crno-bijelim tumačenjem Drugog svjetskog rata i volite filmske priče koje emocionalno djeluju na vas poput Pandorine kutije, u početku pregršt crnila, a na kraju nada - onda je ovo film za vas.

Susan Sontag: Bolest kao metafora (Beograd, 1983.)

Ovo prošireno izdanje kultne rasprave Susan Sontag iz 1978. donosi četiri eseja ove slavne američke autorice: „Bolest kao metafora“, „Fascinantni fašizam“, „Pod znakom Saturna“ i

„Syberbergov Hitler“. Kratko ću vam opisati čime se bave prva dva teksta, koja su ionako razlog zašto sam ovo djelo uzela u ruke. U drugom eseju, Fascinantni fašizam, Sontag nemilosrdno rešeta lik i djelo, redateljice Leni Riefenstahl, svojevrsne nazikunst ikone, svjetski poznate po filmovima „Trijumf volje“ i „Olympia“. Predstavljajući njezinu knjigu fotografija „Posljednji Nubi“, Sontag prikazuje Riefenstahl (najpoznatije ime nacističke kinematografije) u nimalo laskavom svjetlu. Sontag iznosi navode iz raznih izvora koji se kose s biografskim natuknicama u redateljičinim djelima nakon pada Trećeg Reicha, otvoreno je prozivajući za laž, neprekidno glorificiranje fašističkih ideala i podilaženje Hitleru pod alibijem „potpune umjetničke slobode“. Sontag je ovaj esej napisala dok je Leni Riefenstahl još bila živa, odbijajući sudjelovati u njejoj društvenoj amnestiji 30 godina nakon završetka Drugoga svjetskog rata. Lajtmotiv teksta je moralna dvojba o umjetnikovom (ne) djelovanju. Može li se na umjetnička djela gledati kao na suptilne oblike ratovanja pa tako i na umjetnike kao ratnike na zasebnoj fronti? Može li veliki talent i zadivljujući estetski izražaj biti zasijenjen neprihvatljivim političkim

stajalištima? To su samo neka od pitanja koja će vas zasigurno kopkati dugo nakon čitanja, tjerajući vas da se zapitate koliko daleko biste vi sami išli u umjetničkom stvaranju po cijenu vlastitog integriteta.

“Bolest kao metafora”, naslovni esej, plod je autoričinih opservacija u razdoblju liječenja raka dojke. Odupirući se metaforičkom viđenju bolesti, tvrdi kako je najbolji pristup bolesti, posebno onima koje su nama nerazumljive i naizgled neukrotive (uzima primjer tuberkuloze i raka), taj da je lišimo mistifikacije. Bolest se doživljava kao grijeh i zadiranje u tabu temu, a bolesnik je stavljen u karantenu onda i kada se ne radi o zaraznoj bolesti. Označavanje psihološkog stanje osobe uzrokom bolesti je neutemeljena suvremena paradigma o individualnoj krivnji u nastanku bolesti. Odličan esej koji će vas potaknuti da dobro promislite sljedeći put kad vam netko kaže „to ti je sve u glavi“.

Piše: **Vicko Krampus**,
predstojnik katedre Jezika i kulture

Črna mati zemla, ZKM, 2017.

... naziv je nove predstave, tj. dramatizacije istoimenog romana Kristiana Novaka, nedavno premijerno izvedene u Zagrebačkom kazalištu mladih. Na plakatu ćete pročitati da ju je režirala Dora Ruždjak Podolski, dramaturg Tomislav Zajec a u glavnim ulogama pojavljuju se Adrian Pezdirc, Dado Ćosić i drugi. E sad, zašto biste je vi trebali pogledati? Kada bih vas prije mogao natjerati da pročitate roman, imao bih bezbroj argumenata, no čini mi se da vas onda ne bih trebao ni nagovarati, ovako, ostaje da mi vjerujete na riječ. Kada sam gore istaknuo dvije glavne muške uloge, osjetio sam da

činim nepravdu jer iskreno ne sjećam se glumca u postavi predstave koji nije dao sve od sebe. Predstavu stvara skupina dobro uigranih uvjerljivih snažnih likova koji vjeruju u ono što rade.

Od početka do kraja morat ćete ostati koncentrirani - nešto zbog međimurske kajkavštine kojom govore glumci, ali i zbog suptilnosti radnje te energije i emocionalnosti koje će vas zasigurno pridobiti. Priča je smještena u Međimurje, u nekom mjestu uz rijeku Muru. Godine su 90-e - okrutno vrijeme tranzicije. No još je okrutniji kolektiv koji mrzi, a lako im je mrziti one koji su kažnjeni jer su se opteretili osjećajem krivnje zbog smrti drugih, jer su zlostavljani, izolirani, a u glavi su im lažni prijatelji demoni. Raznih je motiva u priči - ljubav, prijateljstvo, izdaja, smrt, izolacija, strašna tajna, gubitak... I kako to podvlači sam autor: Ispovijed je to i isprika onima za koje mi je nedostajalo snage uputiti im je izravno, priznati da sam i sam bio na onoj drugoj strani, onoj koja zatvara oči pred nepravdom. Ta je priča bila dvostruki krik.

Trebalo je istodobno odzvanjati:
„Slušajte što su mi napravili.“ i
„Slušajte što smo mu napravili.“
(Kristian, Novak).

Duh u oklopu (Ghost in the Shell), SAD, 2016.

Jeste li za kratki izlet u budućnost? Kratki jer traje 106 minuta; u budućnost kako je vide Japanci jer s njima je sve počelo - film se naime, bazira na poznatom SF naslijeđu japanskog animiranog filma iz 1995. godine koji je režirao Mamoru Oshii prema istoimenoj mangi iz 1991. godine. Izvorno je ime filma Ghost in the Shell, redateljja Ruperta Sandersa, žanr akcijski, avantura SF na američki

ČRNA MATER

način. Nositelji glavnih uloga su Scarlett Johansson - poznata i po filmovima “Šaptač konjima”, “Izgubljeni u prijevodu”, “Završni udarac”... te Michael Wincont i Pilou Asbak.

No dajte vas prije malo podsjetim: -Manga je naziv koji se prvenstveno koristi za japanske stripove, a mi bismo je preveli kao pokretna slika. Tako je u 18. stoljeću svoje crno-bijele crteže nazvao Kacušika Hokusai. Na kulturnoj sceni postaju izuzetno popularne nakon 2. svjetskog rata a vi ćete se sjetiti Osame Tezuka koji je stvorio Astro Boya i Machiko Hasegawe i njegova Sazae-sana;

- Anime je naziv za animirani film ili seriju iz Japana. Nastali su kao adaptacije manga, najbolje u studiju Ghibli gdje stvara veliki Hayao Miyazaki, dobitnik Oscara za dugometražni anime film “Avanture male Chihiro”, a možda još poznatiji po dugometražnom anime filmu “Moj susjed Totoro”;

- kiborg je kibernetički organizam koji se sastoji od umjetnih i prirodnih dijelova - zahvaljujući tehnologiji poboljšaš nedostatke organizma, a tko ne bi? Najpoznatiji je fiksijski kiborg Borg iz Zvezdanih staza - bar meni.

Tako je nekako nastao Duh u oklopu. Radnja filma smještena je u 2029. Kiborzi su stvarnost - jer zamijeniti neposlušne dijelove tijela ili unaprijediti organe očito je rutina. No ono što ostaje je mozak, bolje rečeno duh, duša - kako hoćete, dakle ljudski identitet u oklopu mehaničkog tijela i kako izgleda ne da se zamijeniti, možda malo filtrirati sjećanja, ali ne i nas, ne bit, ne srž, sebstvo. Glavna junakinja Mira Killian nije Japanka jer se ipak radi o američkoj inačici. Pa ako vam to ne smeta i ako ste znatiželjni, pogledajte ga i uživat ćete u akciji i nevjerojatnoj vizualnoj atrakciji.